

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט שמואל בורנשטיין

מנחם קירשבלום
ע"י עו"ד סביר רבין

מבקש

נגד

מדינת ישראל - רשות המיסים
ע"י עו"ד אדם טהרני

משיבה

פסק דין

פתח דבר

- 1
- 2 1. לפניי בקשה לאישור תובענה ייצוגית שעניינה בטענה לפיה המשיבה גובה כספים
- 3 שלא כדין. כנטען בבקשה, המשיבה הוציאה שומות במסגרתן נגבו תשלומים ביתר
- 4 באמצעות מערכת "שירותי עיבודים ממוחשבים אבטחה ופרטיות" (להלן: **מערכת**
- 5 **שע"מ** או **המערכת**). כמו כן נטען, כי סכומי החיוב ביתר לא הוצגו בצורה נפרדת
- 6 ובהירה בהודעות השומה, ובכך הקשו על הנישומים להבחין בליקוי הנוגע לחיוב
- 7 ביתר (להלן: **בקשת האישור**).
- 8 2. המשיבה, מנגד, טענה כי מקור החיוב ביתר הינו תקלה במערכת שע"מ, שנבעה
- 9 מתהליך של אוטומטיזציה (להלן: **התקלה**). כפועל יוצא מכך, ולאחר בדיקה ובקרה
- 10 שערכה המשיבה, הוגשה על ידה, ביום 19.1.2022, הודעת חדילה בהתאם לסעיף 9
- 11 (ב) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: **חוק תובענות ייצוגיות** או **החוק**).
- 12 בגדרה של הודעת החדילה מסרה המשיבה כי התקלה תוקנה. המשיבה תחמה את
- 13 התקלה האמורה לנסיבות מסוימות וייחודיות, כפי שיפורט בהמשך.
- 14 3. הצדדים אינם חלוקים לגבי עצם קיום התקלה הנדונה, אך חלוקים בשאלה האם
- 15 הודעת החדילה שהוגשה על ידי המשיבה כוללת את כל קשת המקרים אשר מקימים
- 16 לקבוצת הנישומים המיוצגים זכות תביעה כלפיה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

4. בנוסף, וככל שתידחה בקשת האישור, חלוקים הצדדים באשר לשיעורי הגמול לתובע המייצג ושכר טרחת עורך דינו, וזאת בהתחשב בפסיקה הנוהגת בתובענות ייצוגיות שבהן הוגשה הודעת חדילה.

4 רקע בתמצית

5. המבקש, מר מנחם קירשבלום, הוא יועץ מס עצמאי ומנוסה, אשר הוסמך בשנת 1985.

6. בשנת 2014, לאחר הליכי בירור, הוצאה שומתו לשנת 2008. בשומה הופיע סכום זיכויים של 8,104 ₪; סכום חיוב בריבית וריבית/קנס של 3,244 ₪; וכן יתרת מס ויתרה לתשלום – אפס.

7. בשנת 2017, פנה המבקש למשיבה, משהבחין כי חישוב שומת 2008 כאמור נערך באופן שגוי וכי השומה לא הציגה יתרת מס בסך של 735 ₪ כפי שהגיע לו בהתאם לחישוביו. המשיבה הודתה כי יש ממש בטענותיו, הגדילה את סכום הזיכויים ב-735 ₪ והפחיתה את סכום המס המגיע בעקבות כך.

למרות עדכון זה בנתוני שומת 2008, נותרה יתרת המס בשומה זו בסכום אפס.

לפיכך, עוד באותה שנה, יידע המבקש את המשיבה על אודות הפער התמוה בין פעולת הזיכוי לבין אי הבאתה בחשבון בשורת "יתרת המס". בסופו של דבר הושב לידי המבקש תשלום בגובה 735 ₪, לאחר שמצאה המשיבה כי לפי דין הוא זכאי ליתרת המס המבוקשת (להלן: **מקרה שומת 2008**).

8. לטענת המבקש, בעקבות התרחשות זו, ובשים לב להיכרותו את אשר נפסק בת"צ 27962-06-12 **פרקש נ' רשות המיסים** (16.08.2022) – שם נקבע כי המשיבה לא השיבה הפרשי הצמדה צפויים שנגבו ביתר – פנה המבקש לבחון, כלשונו: "תופעה של קנסות פיקטיביים בהקשרים אחרים".

9. עוד לפי טענת המבקש, לאחר בדיקות שערך נתחוויר לו, כבר בשלב זה, כי **מקרה שומת 2008** איננו תוצאה של טעות נקודתית. בהתאם, בחן המבקש גם מקרים נוספים, אם אלה של המבקש עצמו ואם של נישומים אחרים. המקרה הישן ביותר שמצא המבקש בקשר עם התקלה, ארע בשנת 1995.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 10. ביום 30.05.2021 שלח המבקש מכתב לפקיד השומה בו מתנהל תיקו האישי. בין
- 2 היתר ביקש לדעת הכיצד גביית היתר בשל התקלה שארעה בעינינו, היא בסכום זהה
- 3 במדויק ליתרת הזכות שהגיעה לו. לטענתו, לא זכה למענה.
- 4 11. ביום 14.10.2021 הגיש המבקש באמצעות בא כוחו, בקשה לאישור תובענה ייצוגית
- 5 ולצדה כתב תביעה בגדרו טען לפגם מתמשך ושיטתי, אשר הוליד, לגישתו, לגביית
- 6 "קנסות פיקטיביים".
- 7 12. ביום 19.01.2022, הגישה המשיבה הודעת חדילה, ולפיה:
- 8 א. התקלה התרחשה בהתקיימן של שתי נסיבות שונות: **הראשונה**, כי הנישום
- 9 הפקיד תשלומים מראש בטרם שידור שומה נוספת; **והשנייה**, כי השומה
- 10 החדשה ששודרה (לאחר יצירת יתרת זכות), כללה חוב בסכום גבוה מזה של
- 11 השומה הקודמת בזמן (להלן: **הנסיבות הייחודיות**);
- 12 ב. ביום 01.12.2021 תוקנה התקלה, ובכך הופסקה גביית החיובים ביתר שנבעו
- 13 ממנה (להלן: **התיקון הנטען**);
- 14 ג. במהלך 24 החודשים שקדמו להגשת התביעה הייצוגית נצברו סכומי חיוב
- 15 עודפים בסך של 12,522,895 ₪ (לא כולל הפרשי הצמדה וריבית), בהתאם לדו"ח
- 16 שצורף, המפרט 3,545 מקרים שבהם נישומים חויבו ביתר בגלל התקלה (ראו:
- 17 נספחים 1 ו-2 בהודעת החדילה) (להלן: **סכום החדילה המשוער**);
- 18 ד. גבייה עודפת כאמור, לא שוקפה בצורה נפרדת ובהירה בהודעות השומה. בכך
- 19 הכירה המשיבה, באופן חלקי, בקושי מובנה בזיהוי התקלה הנדונה על ידי
- 20 הנישומים.
- 21 13. בהודעת החדילה, תוארה התקלה וכן הומחשה בדוגמה מספרית בהודעת הבהרה
- 22 שניתנה בהמשך לה. בתמצית, הוסבר כי מקור הכשל המיחשובי הנדון הוא בתת-
- 23 תפקוד של פקודה אלגוריתמית שיועדה לקזז קנס פיגורים לנישום אשר לא צבר קנס
- 24 כאמור בפועל.
- 25

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

14. ביתר פירוט, הוסבר כי שיטת הפעלת מערכת שע"מ, בחלק הקשור להבנת התקלה, מתבצעת בשני שלבי חישוב, כלהלן:
- בשלב הראשון:** המערכת מחשבת את שיעור קנס הפיגורים ("פקודת הנחה לקנס השומה"). סכום כספי זה, מחושב מיום תחילת הקנס של השומה הקודמת (45 ימים לאחר מועד השידור) ועד יום שידור השומה הנוספת. שלב החישוב מבוצע בין אם הוטל קנס פיגורים על הנישום ובין אם לאו.
- בשלב השני:** כעת, המערכת אמורה להפחית את "ההנחה לקנס השומה" ובכך להשיב את הסכום האמור ולהפוך אותו שוב לסכום מוכר ביתרת הזכות של הנישום. פעולה זו מבוצעת רק ככל שהמערכת מזהה שהנישום אינו חב בפועל בקנס פיגורים.
- לשם כך המערכת עושה שימוש ביתרת הזכות הקיימת להסדרת רכיבי השומה החדשה בהתאם להוראות "זקיפת תשלומים" שבסעיף 195(א) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: **הפקודה**): ניתנת קדימות להסדרת רכיבי הקרן; לאחר מכן להפרשי ההצמדה והריבית; ורק לאחר אלו, תפנה המערכת להסדרת קנס הפיגורים (רכיב אשר נכלל בסכום הכולל של שומה חדשה המשודרת אל המערכת, בטרם הפחתתו). מתוך הסכום שישולם מקוֹזֵז כפל התשלומים באמצעות הפחתה של "ההנחה לקנס השומה".
- דא עקא – כי בשל כך שהתקיימו ה**נסיבות הייחודיות**, פקודת ההפחתה לא בוצעה, ולפיכך נגרם לנישומים חיוב ביתר בשיעור של עד גובה יתרת הזכות.
15. ביום 21.3.2022, בתגובת המבקש להודעת החדילה, טען המבקש כי גם לו תוכיח המשיבה שחדלה לגבות במקרים בהם מתקיימות ה**נסיבות הייחודיות**, הרי שהיקף המחדל בו הודתה המשיבה אינו חובק את כלל המקרים אשר בהם עוסקת תובענה ייצוגית זו.
16. לתמיכת טענתו, ביקש המבקש להציג מקרה נוסף. המדובר בשומה לשנת 2004 שהוצאה ביום 02.02.2010. במקרה זה, לא הושבה לידיו של המבקש יתרת זכות גובהה של 758 ₪, וזאת למרות שלא נתקיימו לגבי ה**נסיבות הייחודיות** כאמור בהודעת החדילה; בכלל זה, המבקש לא שילם מס בגין השומה הנוספת טרם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1 שידורה, וכן השומה המאוחרת הייתה נמוכה מהמוקדמת, וכוללת חוב מס של
2 538,371 ₪ (להלן: **מקרה שומת 2004**). לפי המשיבה, מדובר במקרה נקודתי, דהיינו
3 כשל שנוצר עקב פעולה ידנית מוטעית, שאינו מלמד על ליקוי מובנה במערכת.

4 תמצית טענות הצדדים

5 **טענות המבקש**

6 17. מלבד התקלה בה הודתה המשיבה, הרי שהגדרת הקבוצה בבקשת האישור, כוללת
7 מקרים נוספים שלגביהם שותקת הודעת החדילה. קיימים מקרים נוספים שבהם
8 גבתה המשיבה קנסות שרירותיים, אשר הגיעו עד גובה יתרת הזכות.

9 פועל יוצא מכך הוא כי הודעת החדילה שהוגשה היא חלקית בלבד, ולפיכך כי יש
10 לאשר את בקשת האישור, לפחות ביחס למקרים הנוספים שלגביהם שותקת
11 המשיבה בהודעת החדילה, ואינם מטופלים במסגרתה.

12 18. תצהירי ועדויות המשיבה מצביעים על כשלים מערכתיים שלא הוסדרו בהודעת
13 החדילה: המשיבה לא מכחישה כי אפשר שהתקלה נמשכה על פני עשרות שנים, ויש
14 בכך כדי להעיד על בעיה מערכתית רחבה שאינה בעיה נקודתית; התצהיר מטעם
15 המשיבה שהוגש על ידי הגב' ענת סרוסי, סמנכ"לית בכירה לגביית מס הכנסה
16 וניכויים, לא התייחס לקנסות הפיקטיביים שנגבים מאז 1995; המשיבה לא סיפקה
17 ראיות להפרכת טענת הסתרת המידע והצגתו המוטעית; לא הופרכה הטענה כי
18 **מקרה שומת 2004** מלמד על קיומה של עילת תביעה במקרים שאינם נכללים
19 בהודעת החדילה, שהרי תצהירה של גב' סרוסי כלל לא התייחס למקרה זה, ואילו
20 העדה הנוספת מטעם המשיב, הגב' מיכל ניר, רכזת בפקיד השומה, אשר הייתה
21 אמורה לספק מידע לגבי מקרה זה, לא הפגינה בקיאות בפרטי התביעה ובמשמעות
22 קנסות הפיגורים.

23 19. גביית התשלומים העודפים לא השתקפה בהודעות השומה, בהודעות הגבייה ובמסך
24 הראשי של מערכת שע"מ. לא ראוי כי התנהלות בעייתית זו תטיב, בסופו של דבר,
25 עם המשיבה שנוהגת בחוסר שקיפות כלפי הציבור. בנסיבות אלו, אין להמתין
26 להגשת תובענות פרטניות אשר עלולות שלא להגיע. התנהלות זו אף מטילה סימן
27 שאלה חמור על התנהלותה של המשיבה בעתיד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

20. נטל הראייה לסתור את חלקיות הודעת החדילה מונח על שכמה של המשיבה. בעוד
שהמבקש עמד בנטל הראשוני המוטל עליו להוכחת טענותיו בקשר עם הוכחת
חלקיות הודעת החדילה, הרי שהמשיבה כשלה בהצגת ראיות סותרות.
21. סירוב המשיבה לערוך בדיקות מקיפות ועצמאיות ביחס למחדלים אפשריים נוספים
הקשורים בגביית קנסות פיקטיביים, יש בו משום הודאה בכשל מערכתי נוסף.
22. לאור האמור ובהתבסס על **מקרה שומה 2008**, ובהינתן קיום הודעת החדילה
החלקית, יש לאפשר תיקון הגדרת הקבוצה כאמור בבקשת אישור התובענה
הייצוגית. כמו כן, על בית המשפט להורות כי המשיבה תקיים בדיקה מקיפה לגבי
כל המקרים שבהם הוטלו קנסות שלא כדין בשומה או בתיקוני שומה.
23. בנוסף ומאחר שסעיף 9(ב) לחוק תובענות ייצוגיות אינו כובל את בית המשפט
מלהעניק סעד של השבה במקרה של חדילה, אלא אך ורק קובע כי במקרה זה לא
תאושר הבקשה, ראוי במקרה דנן להעניק סעד של השבה. המבקש מפנה בעניין זה
לדעה שהובאה בת"מ (ת"א) 128/08 **דניאל קוגוט נ' רשות המיסים בישראל**
(27.10.2009) (להלן: **עניין קוגוט**). לחילופין, יש להורות על ביטול חיובים שנגבו
ביתר, דבר שייצור באופן אוטומטי יתרות זכות בחשבונות הנישומים הרלוונטיים.
24. אשר לגמול ושכר טרחה, ראוי לפסוק למבקש גמול בשיטת האחוזים בסכום של
1,120,000 ₪ וכן שכר טרחה לעורך הדין בסכום של 3,568,000 ₪. מדובר בסוג
המקרים בהם יש לפסוק גמול ושכר טרחה לפי "שיטת האחוזים" כפי שנקבעה
בע"א 2046/10 **עזבון המנוח משה שמש נ' דן רייכטר** (23.05.2012), שכן מדובר
במקרה ייחודי המצדיק שיעורי גמול ושכר טרחה גבוהים. המבקש מפנה בהקשר זה
לת"צ (ת"א) 36602-07-13 **חברת עורך דין גולן קשי נ' רשות המיסים** (16.11.2014).

טענות המשיבה

25. לא קיימת כל עילת תביעה החורגת מהודעת החדילה, ואשר ממשיכה להתקיים גם
לאחר שהוגשה הודעת החדילה. יתר על כן, לא הוכח קיומם של כשלים מערכתיים
נוספים הנוגעים להליך הייצוגי דנן, לגביהם "שותקת", כביכול, הודעת החדילה.
26. התמשכותה של התקלה הנדונה על פני עשרות שנים, אין בה כדי להצביע על קיום
כשל מערכתי נוסף, החורג מגדרי הודעת החדילה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 27. המבקש לא הוכיח עילת תביעה אישית שעניינה בכשל מערכתי בעל מאפיין אחר
2 מזה שהוצג בהודעת החדילה. בפרט, ובניגוד לטענת המבקש, **מקרה שומת 2004**
3 הוא תוצאה של טעות אנוש נקודתית ולא של כשל מערכתי. כעולה מתצהירה של גבי
4 מיכל ניר, מדובר בטעות בהזנת נתונים על ידי המבקש עצמו אשר תוקנה לאחר הזנת
5 הנתונים הנכונים. לראייה, תוצאת שידור הטופס הובילה לביטול הקנס, כאשר
6 קבלת היתרה בעת פעולת השידור מלמדת על היעדר תקלה במערכת.
- 7 28. אכן לא היה שיקוף של קנס הפיגורים העודף בהודעות השומה, אך המבקש לא
8 הוכיח היעדר שקיפות בהודעות הגבייה או במסכי מערכת שע"מ.
- 9 29. אין מקום לקבלת הבקשה למתן צו עשה לביצוע מחקר עומק לגילוי מקרים נוספים
10 בהם נגבו קנסות שלא כדין; יש לבחון את המשותף למקרים שהוצגו במסגרת בקשת
11 האישור, ולא לחפש ראיות נוספות למקרים אפשריים אחרים, יש מאין, תוך הפיכת
12 נטל הראיה והוכחת יסוד שלילי על ידי המשיבה.
- 13 30. סעד של השבה נוגד את סעיף 9(ב) לחוק תובענות ייצוגיות ופסיקה רחבה של בית
14 המשפט העליון. המבקש הציג את פסק הדין בעניין **קווגט** באופן מטעה, שכן בפועל
15 בקשת ההשבה שם נדחתה, ולא אושרה השבה חרף הודעת החדילה של המשיבה.
16 באשר לחלופה שהציע המבקש לפיה יבוטלו הקנסות, הרי שמדובר בניסיון להשיג
17 סעד של השבה במסלול עוקף. קבלת פרשנות שכזו תרוקן מתוכן את סעיף 9(ב) לחוק
18 תובענות ייצוגיות.
- 19 31. אין הצדקה לפסוק גמול ושכר טרחה בסכומים הגבוהים כפי שנתבקשו, כמו גם
20 שאין מקום לפסוק גמול ושכר טרחה לפי שיטת האחוזים. בהודעת החדילה הציעה
21 המשיבה לפסוק סכום של 150,000 ₪ כשכר טרחת עורך דין וסכום של 25,000 ₪
22 כגמול למבקש. הצעת המשיבה ניתנה לאור הכרתה בכך שיש לזקוף לזכות המבקש
23 ובא כוחו את השינוי הצורני החיובי שבוצע בטופס הודעת השומה בעקבות ההליך
24 הנוכחי.
- 25 עם זאת, קיימים שיקולים אחרים העומדים לחובת המבקש, המצדיקים, במיוחד
26 בשלב זה, הפחתה בשיעור הגמול ושכר הטרחה: המבקש ובא כוחו פעלו בחוסר תום
27 לב עת מסרו עובדות שגויות במסמכים ובתצהירים וגרמו להארכת ההליך שלא
28 לצורך. בנוסף יש להביא בחשבון כי מידת הסיכון והמורכבות בהגשת הבקשה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1 לאישור לא הייתה גבוהה, שכן סכום הקנס היה ברור וגלוי ולא נדרשה מומחיות
2 מיוחדת לניהול ההליך, וכן כי בנסיבות של חדילה יש לפסוק סכומים מתונים,
3 במיוחד כאשר מדובר בכספים המגיעים מהקופה הציבורית. יתר על כן, מאחר
4 שהשבה בהליך ייצוגי כנגד המדינה מתוחמת לתקופה של 24 חודשים עובר להגשת
5 הבקשה, אין להתחשב בטענה לקיומה של הפרה מתמשכת.

6 32. לחילופין, גם אם ייפסקו גמול ושכר טרחה לפי שיטת האחוזים, הרי שיש להפחית
7 מהסכום המוערך (12,522,895 ₪), סך של 2,464,362 ₪ אשר נגבו מחברה
8 ממשלתית.

9 המסגרת הנורמטיבית – הליך ייצוגי נגד המדינה, הודעת חדילה ותשלום גמול ושכר טרחה

10 33. סעיף 3 (א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי –

11 "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה או
12 בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה
13 ייצוגית..." פרט 11 בתוספת השנייה, עניינו "תביעה נגד רשות להשבת
14 סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר..."

15 34. סעיף 21 לחוק עניינו במצב בו אושרה תובענה ייצוגית נגד רשות ציבורית והוא קובע
16 כך:

17 "אישור בית המשפט תובענה ייצוגית בתביעת השבה נגד רשות, לא
18 יחייב את הרשות בהשבה לגבי תקופה העולה על 24 החודשים שקדמו
19 למועד שבו הוגשה הבקשה לאישור; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע
20 מזכותו של כל חבר בקבוצה שבשמה מנוהלת התובענה הייצוגית לתבוע,
21 בשל אותה עילה, סעד גם לגבי תקופות נוספות."

22 35. סעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות קובע הוראות מיוחדות לעניין תביעה נגד רשות,
23 ובכלל זאת את אפשרותה של הרשות להגיש "הודעת חדילה". זו לשונו:

24 (א) הוגשה בקשה לאישור בתביעה כמפורט בפרט 11 בתוספת
25 השניה (בחוק זה – תביעת השבה נגד רשות), לא ידון בה בית
26 המשפט אלא לאחר שחלפה תקופה של 90 ימים מהמועד שבו
27 הוגשה הבקשה לאישור ובית המשפט רשאי להאריך תקופה זו
28 מטעמים שיירשמו (בסעיף זה – המועד הקובע).

29 (ב) בית המשפט לא יאשר תובענה ייצוגית בתביעת השבה נגד
30 רשות, אם הרשות הודיעה כי תחדל מהגביה שבשלה הוגשה
31 הבקשה לאישור והוכח לבית המשפט כי היא חדלה מהגביה
32 כאמור לכל המאוחר במועד הקובע.
33

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 (ג) החליט בית המשפט כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי הוא –
 2 (1) על אף הוראות סעיף 22, לפסוק גמול למבקש בהתחשב
 3 בשיקולים כאמור בסעיף 22(ב):
 4 (2) לקבוע שכר טרחה לבא כוח המייצג בהתאם להוראות
 5 סעיף 23.

6 36. הנה כי כן - בהתאם לסעיף 9(ב) לחוק הודעת החדילה תביא לדחיית הבקשה לאישור
 7 התובענה הייצוגית, אך בהתאם לסעיף 9(ג) לחוק, גם במצב דברים זה רשאי בית
 8 המשפט להעניק גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לעורך הדין המייצג. השיקולים
 9 שיובאו בחשבון לצורך כך הם אלה שיש להביא בחשבון בנסיבות שבהן בית המשפט
 10 מחליט לקבל בקשה לאישור תובענה כייצוגית, כפי שאלה מנויים בסעיפים 22 ו-23
 11 לחוק לאמור:

22. גמול לתובע מייצג

- 12 (א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת
 13 הקבוצה, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר פשרה,
 14 יורה על תשלום גמול לתובע המייצג, בהתחשב בשיקולים
 15 כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים
 16 שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.
 17 (ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר,
 18 בשיקולים אלה:
 19 (1) הטרחה שטרחה התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו
 20 בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד
 21 המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;
 22 (2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
 23 (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.
 24 (ג) ...
 25

23. שכר טרחה של בא כוח מייצג

- 26
 27 (א) בית המשפט יקבע את שכר הטרחה של בא הכוח המייצג בעד
 28 הטיפול בתובענה הייצוגית, לרבות בבקשה לאישור; בא הכוח
 29 המייצג לא יקבל שכר טרחה בסכום העולה על הסכום שקבע
 30 בית המשפט כאמור.
 31 (ב) בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן
 32 (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:
 33 (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
 34 (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרחה בא הכוח המייצג
 35 והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית
 36 ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;
 37 (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;
 38 (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
 39

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין (5)
 2 הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית.
 3 (ג)
 4 (ד)

5 37. בין השיקולים הנזכרים בפסיקה, שיש להביאם בחשבון בקביעת שיעור הגמול ושכר
 6 הטרחה (ראו, למשל: עע"מ 6687/11 מדינת ישראל נ' ז'וז'ו אבוטבול (25.12.2012)
 7 (להלן: עניין אבוטבול)), נמנים שיקולים אלה: שיקולי תשומה – התשלום צריך
 8 לשקף את עוצמת הסיכון והטרחה של התובע הייצוגי ובא כוחו, תוך התחשבות בזמן
 9 שהושקע, ההוצאות שהוצאו ובמורכבות ההליך; שיקולי תפוקה לקבוצה התובעת
 10 – שיקולים הנוגעים לתועלת אשר הסבה התובענה הייצוגית לקבוצה המיוצגת;
 11 שיקולי הכוונה ציבורית – החשיבות במתן תמריץ לתובע הייצוגי לשם הגשמת זכות
 12 היחיד ואינטרס הכלל, אך זאת באופן שלא ייצר תובענות סרק או תביעות מנופחות.

דיון והכרעה

13
 14 38. שלוש שאלות עיקריות עומדות להכרעה במסגרת הליך זה.
 15 הראשונה, האם יש לאשר תובענה ייצוגית כנגד המשיבה לאור טענת המבקש, כי
 16 הודעת החדילה שהוגשה על ידה אינה כוללת את קשת המקרים האפשריים שבהם
 17 נגבו תשלומים שלא כדין מן הסוג הנטען במסגרת ההליך דנן?
 18 השנייה, האם בנסיבות של חדילה, קמה זכות לסעד של השבה?
 19 השלישית, מהו הסכום הראוי שיש לפסוק כגמול ושכר טרחה, והאם מדובר בסוג
 20 המקרים שבהם ראוי לפסוק פיצוי מיוחד עקב ייחודיות ההליך?

הודעת החדילה ומקרה שומת 2004

21
 22 39. מושכלות יסוד הן, כי במשפט המנהלי פעולותיה של הרשות הציבורית נהנות
 23 מחזקת תקינות. חזקה זו מגלמת הנחה כי הרשות פועלת אך במסגרת הסמכויות
 24 שהוקנו לה לפי דין, תוך שמירה על עקרונות המשפט המנהלי ובכלל זה סבירות
 25 וחובת הגינות מוגברת. ברם, חזקה זו אינה מוחלטת וניתנת לסתירה. נטל ההוכחה
 26 לסתירתה רובץ על הטוען כנגד התנהלותה התקינה של הרשות, להצביע על התנהלות
 27 בלתי ראויה החורגת מכללי הדין והוראות החוק.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

40. מקבל אני את גרסת העדה מטעם המשיבה, גבי מיכל ניר, מבלי שנעלמה מעיני גם השתלשלות הדברים, לרבות מקור טעותו הראשוני של המבקש, כי **מקרה שומת 2004** הוא בבחינת תקלה נקודתית, שאינה מעידה על התנהלות רוחבית כוללת, או על התנהלות חורגת ושיטתית של המשיבה. יתרה מכך, התרשמתי כי המשיבה ניאותה לבחון את טענותיו של המבקש ולהחזיר לו את סכומי ההפרש הנטענים מבלי להערים קשיים מיותרים, עת הסתבר כי קיימת טעות. לפיכך, לא מצאתי כי נסתרה חזקת התקינות המנהלית.

41. אף באספקלריה של כללי התובענה הייצוגית ניתן להגיע למסקנה לפיה המבקש לא עמד בנטל הנדרש לשם הוכחת קיומה של קבוצה בהתייחס ל**מקרה שומת 2004**. וכפי שנפסק בע"א 6971/19 דרור עמירם נ' חברת דואר ישראל בע"מ (3.12.2023) (להלן: **עניין עמירם**):

"הנטל להוכיח קיומה של קבוצת נפגעים מוטל על מבקש האישור, ועליו להראות כי המקרה שעליו הוא מלין אירע גם בעניינם של אחרים. שכן, "לא די בכך שהמבקש יצביע על עילת תביעה נגד העוסק, עליו להצביע גם על כך שקבוצה שלמה נפגעה באופן דומה"... לצד זאת, מידת ההוכחה המוטלת על המבקש בשלב זה היא פחותה מרף ההוכחה הנוהג בהליך אזרחי "רגיל", ועליו "להוכיח את קיומה של קבוצה באופן לכאורי בלבד" ...כך לנוכח האופי המקדמי של שלב בקשת האישור, פערי המידע שבין הצדדים ועל מנת שלא להציב מחסום ראייתי גבוה מדי שיימנע בירורן של תובענות ייצוגיות ראויות".

42. במקרה דנן טענה המשיבה לקיומה של תקלה נקודתית. בנסיבות אלה, עובר אליה נטל הראיה הראשוני. עליה "להשמיט את הבסיס" מתחת לכוחו הראייתי הלכאורי של המקרה הפרטני שהובא על ידי המבקש, דהיינו **מקרה שומת 2004**. כפי שנפסק (ראו: ע"א 7187/12 עו"ד ליאור צמח נ' אל על נתיבי אויר לישראל (17.08.2014)), מקום בו טוען הנתבע כי המקרה שהובא על ידי התובע הייצוגי הוא בבחינת טעות או תקלה נקודתית "יש לראות בכך מעין "הדבר מדבר בעדו", ולהעביר את הנטל להוכחתה של טענת ה"טעות הנקודתית" לכתפי הנתבע...". יחד עם זאת -

"האם מדובר בהעברת נטל השכנוע, או בהעברת נטל הראיה? נטל השכנוע הוא – כנודע – החובה העיקרית המוטלת על בעל הדין להוכיח את טענותיו, קרי, החובה לגבור במאזן ההסתברות על גרסת היריב. נטל הבאת הראיה לעומת זאת, משמעו, הבאת ראיות להשמטת הבסיס מתחת לכוחן של הראיות שהובאו על ידי התובע.... הבחנה זו חשובה, שכן מקום שראיות הצדדים מאוזנות, ההכרעה היא לחובת מי שנטל השכנוע מוטל עליו". יצוין, כי ביישום הכלל "הדבר מדבר בעדו" אימצו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1 בתי המשפט את העברת נטל השכנוע דווקא.... ואולם לטעמי, במקרים
 2 כגון ענייננו, יש לנהוג מתינות ולהעביר לכתפי הנתבע הייצוגי את נטל
 3 הבאת הראיה, אך לא את נטל השכנוע. זאת, משום שהעברת נטל
 4 השכנוע אל הנתבע הייצוגי עלולה לפגוע באיזון בין התובע לנתבע בהליך
 5 הייצוגי. ומכל מקום, בהעברת נטל הבאת הראיה, לא יוכל הנתבע, אל
 6 מול טענת התובע בדבר קבוצה שנפגעה, להסתפק בקביעה כי מדובר
 7 ב"טעות נקודתית", מבלי להביא ראיות לביסוס קביעה זו."

8 43. בכל הנוגע לענייננו, משעה שהראה המבקש שמקרה שומת 2004 חורג מגדרן של
 9 הנסיבות הייחודיות (החלות בעניינו של מקרה שומת 2008), ועל כן אף חורג
 10 מהודעת החדילה, ומשעה, שמנגד, העלתה המשיבה טענה לקיום טעות נקודתית,
 11 נטל הראייה אכן מוטל על כתפי המשיבה. עם זאת, התרשמתי כי המשיבה עמדה
 12 בנטל זה. המשיבה הסתמכה על תצהירה של גבי מיכל ניר לפיה מדובר בתקלה
 13 שמקורה בטעות, ואף העמידה תשתית ראייתית המלמדת כי עת שודר הטופס
 14 המעודכן בו נכללו הנתונים הנכונים, בוטל הקנס.

15 בנסיבות אלה היה על המבקש לשכנע כי אין מדובר בטעות נקודתית, אלא בכשל
 16 מערכתי, הנוגע לקבוצת נישומים רחבה, והמקים הליך ייצוגי. המבקש לא עמד בנטל
 17 זה. חקירת העדה, גבי ניר, על פני עמודי פרוטוקול רבים, לא היה בה דבר וחצי דבר
 18 שעשוי, אפילו במעט, להעמיד בספק את דבריה לפיה מדובר בטעות אנוש נקודתית,
 19 שמקורה באי הזנת נתונים לתוך המחשב.

20 44. למעשה, ניכר כי המבקש נמנע, וטעמיו עמו, מלאתר מקרים נוספים או ראיות
 21 כלשהן שיש בהן כדי לתמוך בטענתו לפיה אין מדובר בטעות נקודתית גרידא, תוך
 22 שדרש במפגיע כי המשיבה היא שתפעל לאיתורם של מקרים נוספים אלה. כך העיד
 23 (פרוטוקול מיום 29.11.2023, עמ' 85 ש' 32 – עמ' 86 ש' 25):

24 עו"ד טהרני: **האם אתה ביצעת בדיקה בעצמך כן או לא? חוץ**
 25 **מלשאול את רשות המיסים.**
 26 העד, מר קירשבלום: **לא.**
 27 עו"ד טהרני: **למה?**
 28 העד, מר קירשבלום: **כי לא היה לי מקרים כאלה.**
 29 עו"ד טהרני: **תודה רבה. חיפשת?**
 30 העד, מר קירשבלום: **איפה אני אחפש מה השאלה בכלל?**
 31 עו"ד טהרני: **לא חיפשת?**
 32 העד, מר קירשבלום: **מה זה לחפש?**
 33 עו"ד טהרני: **חיפשת מקרה שהיה בו 2 שומות של המצב**
 34 **הספציפי.**
 35 העד, מר קירשבלום: **לא, יש לי עוד דברים לעשות.**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 10-21-33620 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 עו"ד טהרני: או-קיי אז לא רצית לעשות את זה.
 2 העד, מר קירשבלום: רציתי.
 3 עו"ד טהרני: העדפת לעשות דברים אחרים.
 4 העד, מר קירשבלום: רציתי באמצעות זה שפניתי אליכם.
 5 עו"ד טהרני: העדפת לעשות דברים אחרים.
 6 העד, מר קירשבלום: לא. העדפתי לפנות לרשות המיסים שתהיה
 7 שקיפות אם אני אראה את הקנס אני אוכל
 8 לבדוק אותו אם הוא כדין או שלא כדין לא לחפש
 9 אם בכלל יש קנס מחט בערימה של שחת.
 10 עו"ד טהרני: או-קיי אז אתה העדפת, הצגת לרשות המיסים
 11 איזה מקרה ספציפי שאמרת להם בואו תבדקו
 12 אותו שהוא לאחר 1/12/2021?
 13 העד, מר קירשבלום: וואלה נדמה לי שכן היה משהו כזה פניתי ל,
 14 עו"ד טהרני: למה לא הצגת אותו לבית המשפט?
 15 העד, מר קירשבלום: בבקשה?
 16 עו"ד טהרני: למה לא הצגת אותו לבית המשפט אם אתה
 17 חושב שהוא מתאים למצב הספציפי?
 18 העד, מר קירשבלום: אני לא זוכר את זה בדיוק מתאים למצב
 19 הספציפי אבל היה.
 20 עו"ד טהרני: אני שאלתי אותך האם פנית עם משהו שתואם
 21 למצב הספציפי.
 22 העד, מר קירשבלום: אני חושב שזה משהו דומה אני אוכל להסביר
 23 לגביו?
 24 עו"ד טהרני: לא כי לא הצגת אותו פה ואין לי שום דרך לבדוק
 25 אותו.
 26 העד, מר קירשבלום: טוב.

27
 28 45. הנה כי כן - המבקש לא הניח תשתית ראייתית משכנעת כלשהי, אשר תתמוך
 29 בטענתו לפיה קיימים מקרים נוספים מלבד אותה מקרה הנוגע אליו, ואשר יש בהם
 30 כדי ללמד על חלקיות הודעת החדילה. יתר על כן, גישתו העקרונית של המבקש לפיה
 31 ראוי לנהל הליך ייצוגי, מתחילתו ועד סופו, לרבות קיום דיון הוכחות, מאחר ש"יש
 32 לו עוד דברים לעשות" מלבד איתור מקרים נוספים שיש בהם כדי להתמודד עם
 33 ראיות המשיבה (ראיות העומדות, למצער, ברף ההוכחה הראשוני המוטל עליה)
 34 והתומכות בטענתה לפיה מדובר בטעות נקודתית – אינה מקובלת עליי. גישה זו
 35 אינה עולה בקנה אחד עם נטל השכנוע המוטל על כתפי התובע הייצוגי ויש בה כדי
 36 להוביל לניהול הליכי סרק.

37 46. היעדר המאמץ המופגן של המבקש מלאתר בכוחות עצמו את ההפרות שטען להן
 38 באופן השערתי בלבד, אינו יכול להיזקף לזכותו. ניסיונו של המבקש להיפוך
 39 היוצרות תוך הטלת חובה על המשיבה לאתר הפרות משוערות שאינן נתמכות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 בראיות ראשוניות, אין בו ממש. כך במיוחד בהתחשב בכך שהמבקש דורש למעשה
2 מהמשיבה להוכיח "יסוד שלילי", דהיינו להוכיח כי לא אירעו מקרים נוספים מלבד
3 המקרה שארע למבקש עצמו (השוו: ע"א 296/82 ד"ר ישעיה נבנצאל נ' ג'רסי
4 ניוקליאר – אבקו איזו טופוס אינק (27.5.1986)).
- 5 47. לא מצאתי ממש בטענת המבקש לפיה משך הזמן הרב שבו התרחשה התקלה הנוגעת
6 למקרה שומת 2008, ואי שיקוף הקנס בהודעות שהונגשו לציבור, מלמדים על
7 כשלים מערכתיים אחרים שלא הוסדרו בהודעת החדילה. ראשית, גם אם התקלה
8 הנדונה החלה עוד בשנת 1995, או אף קודם לכן, אין בכך כדי ללמד על כשלים
9 מערכתיים נוספים. הנחת המבקש לפיה "אם קיימת תקלה אחת, קיימות בהכרח
10 גם תקלות אחרות", אינה מעוגנת בכל בסיס רציונלי או ראייתי. המשיבה הסבירה
11 באופן מסודר ומפורט את מקור התקלה, ובוודאי לא ניתן להניח אפרורי, כי
12 קיימות תקלות נוספות, שאינן בידיעתה של המשיבה. אף אין זה ברור אילו
13 מהלכים, ניהוליים או טכנולוגיים, על המשיבה לנקוט על מנת לנסות ולאתר תקלות
14 נוספות מהסוג אליהן מכוון המבקש.
- 15 48. למותר לומר, כי בהחלט מצופה מהמשיבה שתבצע באופן שוטף וכדרך שיגרה בדיקה
16 של מערכות המחשב שלה, למניעת תקלות כאלה או אחרות, כמו גם שתדאג
17 להכשרת כוח אדם מיומן, הן בהיבט של תוכנות המחשב והן בהיבט של הזנה נכונה
18 ומדויקת של הנתונים הרלוונטיים. עם זאת, ברור כי לצורך ההליך הייצוגי, הצגת
19 מקרה בודד אחד שבו ארעה תקלה, כאשר ניתן הסבר "אנושי" נקודתי לתקלה זו,
20 אינה מבססת תובענה ייצוגית, כשם שאין היא מצדיקה, כשלעצמה, לדרוש
21 מהמשיבה לערוך בדיקות כאלה ואחרות במסגרת ההליך הייצוגי ולמענו.
- 22 אוסיף, כי התרשמתי מעדותה של הגב' סרוסי מטעם המשיבה (ראו פרוטוקול מיום
23 29.11.2023, עמ' 16 – 18) כי המשיבה אכן עורכת בדיקות מעין אלה, מה גם
24 שהנתונים המצויים במערכותיה חשופים וגלויים לכל, לרבות מייצגים ואנשי
25 מקצוע, כדוגמת המבקש, כך שהלכה למעשה מתנהל מעקב שוטף והדוק על
26 תקינותן.
- 27 49. סיכומה של נקודה זו – לצורך ההליך הייצוגי לא די בעילה ספקולטיבית וכללית,
28 אלא נדרשת הפרה ממשית, מובחנת וברורה, המלמדת על פגיעה בקבוצה רחבה של
29 נישומים בעלי אפיונים דומים לאלה של המקרה אותו הציג המבקש הייצוגי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1 בתביעתו האישית. יש להראות, לפחות ברמה הנדרשת לצורך ההליך הייצוגי, כי
2 המקרה המסוים עליו מצביע המבקש הייצוגי, מעיד על דפוס התנהלות שיטתי של
3 הנתבע הייצוגי, כך שיש להניח שצדדים נוספים נפגעו ממנו, מלבד המבקש. כזכור,
4 תנאי יסודי לאישורה של תובענה ייצוגית הוא כי התובענה מעוררת "שאלות
5 מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, וכי יש אפשרות
6 סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה", כאמור בסעיף 8 (א)(1) לחוק. איני
7 סבור כי המבקש עמד בתנאי זה.

8 50. בשים לב לאמור, ומשהגעתי לכלל מסקנה לפיה המבקש לא עמד בנטל השכנוע
9 לסתור את טענות המשיבה לקיומה של טעות נקודתית ביחס למקרה שומת 2004,
10 וכי בכל הנוגע לנסיבות הייחודיות המתייחסות למקרה שומת 2008 הוגשה הודעת
11 חדילה, וכמצוות סעיף 9(ב) לחוק – אני דוחה את בקשת האישור.

הסעד בנסיבות של חדילה

12
13
14
15 51. טוען המבקש, כי סעיף 9(ב) לחוק תובענות ייצוגיות אינו כובל את בית המשפט
16 מלהעניק סעד של השבה, אלא רק קובע שבמקרה של חדילה: "לא תאושר תובענה
17 ייצוגית". לא מצאתי בסיס לטענה זו של המבקש.

18 52. רבות דובר בפסיקה על חשיבות סעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות בתור הסדר חוקי
19 המאזן בין האינטרסים הנוגעים לחברי הקבוצה, ובין אינטרסים ציבוריים רחבים
20 יותר, ובכלל זאת הצורך בשמירת הקופה הציבורית. ברע"א 6340/07 עיריית תל
21 אביב נ' טיומקין, פסקה 23 (13.2.2011), נאמר כך:

22 "[...] לא ניתן להתעלם ממכלול שלם של שיקולים ייחודיים
23 המחייבים התייחסות מקום שבו הנתבעת היא רשות המשמשת כנאמן
24 על כספי הציבור והמופקדת על ביצוע המטרות הציבוריות שלצורך
25 הגשמתן היא קיימת. כך למשל חיוב רשות ציבורית לשלם סכומים
26 גבוהים מאוד עלול לפגוע בוודאות התקציבית שלה ולמנוע ממנה
27 להמשיך ולמלא את תפקידה כראוי [...] במובן זה, פגיעה ברשות
28 הציבורית, אשר למעשה 'אין לה משל עצמה', עלולה להוביל לפגיעה
29 בציבור כולו, ופגיעה כזו עשויה לעיתים לעלות על התועלת שהציבור
30 יכול להפיק מקבלת התובענה הייצוגית שעל הפרק."
31

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

53. בדנ"מ 5519/15 יוסף אחמד יונס נ' מי הגליל תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ
(17.12.2019) נקבע כי מנגנון "הודעת החדילה" נועד לייצר תמריץ לרשות, אשר תדע
שככל שתפעל במרץ לחדילת התנהגותה הבעייתית, יימנע סעד ההשבה מלהינתן
במסגרת הליך התובענה הייצוגית. זאת, כמובן, מבלי לאיין את זכות הנישומים
הרלוונטיים מלפנות בהליכים עצמאיים, וכך נאמר שם (פסקה 40):

"תקופת 90 הימים הקבועה בסעיף 9(א) לחוק תכליתה לאפשר לרשות
"לפשפש במעשיה" (...) ולתמרץ אותה לחדול בתוך פרק הזמן האמור מן
הגבייה הבלתי חוקית שבעטיה הוגשה הבקשה לאישור. הייחודיות
במנגנון החדילה הקבוע בסעיף 9 לחוק היא בכך שהוא שם את הדגש על
הפסקת הגבייה הבעייתית בעתיד, תוך איון זכותם של חברי הקבוצה
להשבת הסכומים אשר נטען כי נגבו מהם שלא כדין..."

54. דומני כי הדברים עולים במשתמע אף מסעיף 21 לחוק תובענות הייצוגיות; סעד של
השבה יינתן אם "אישר בית המשפט תובענה ייצוגית בתביעת השבה נגד רשות",
כאשר גם במקרה זה "לא יחייב את הרשות בהשבה לגבי תקופה העולה על 24
החודשים". הווה אומר, בבחינת לשון פשיטא, המחוקק מגביל את תקופת ההשבה
לכדי 24 חודשים, אך כתנאי מקדמי לעצם הענקת הסעד האמור גם נדרש כי בית
המשפט יאשר את הבקשה הייצוגית. ברי כי באין אישור, אין השבה, ולפיכך אף אין
צורך לציין זאת בסעיף 9(ב) לחוק, והמחוקק מסתפק באמירתו כי התובענה
הייצוגית לא תאושר.

55. הצדק עם המשיבה כי מפסק הדין בעניין קווגט לא ניתן ללמוד, כנטען על ידי
המבקש, שיש ליתן סעד של השבה גם במקרה בו הוגשה הודעת חדילה. הדברים
שנאמרו על ידי בית המשפט בעניין זה נאמרו כהערת אגב, מה גם שבסופו של יום
לא אושרה ההשבה משנדחתה בקשת האישור נוכח הודעת החדילה. יתר על כן,
סבורני כי הרעיון המוצג שם ולפיו ראוי שהרשות תחזיר כספים שגבתה שלא כדין,
באנלוגיה לסעיף 21 לחוק, אינו מתיישב עם הרעיון של חדילה, ובכל מקרה אין
מדובר בעניין המצוי בגדרו של ההליך הייצוגי, אלא חיצוני לו, והוא מעורר,
כשלעצמו, שאלות במישורים שונים.

כך למשל, ניתן לומר כי הרשות, כנאמנה על כספי הציבור, אינה מוסמכת "לוותר"
על ההגנה הניתנת לה במסגרת חוק תובענות ייצוגיות ולפיכך היא אינה רשאית
להשיב כספים מקום בו ניתנה הודעת חדילה. מנגד, ניתן לומר כי אם הרשות סבורה,
מטעמי יעילות או מטעמים אחרים, שעדיף להשיב את כספי המס העודפים באופן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1 נרחב ועל בסיס "קבוצתי", חלף הגשת תביעה אישית על ידי כל נישום בהתאם
2 להסדרים הקיימים לכך בפקודת מס הכנסה – לא רק שהיא אינה מנועה מלעשות
3 כן, אלא ראוי שתעשה כן. כך או כך, וכאמור, מבחינת ההליך הייצוגי ונוכח הודעת
4 החדילה ודחיית בקשת האישור, ברור הוא שאין מקום לסעד של השבה.

5 56. באותה מידה לא מצאתי בסיס לבקשת המבקש לפיה יינתן סעד מסוג של "ביטול"
6 החיובים שנגבו ביתר, באופן שיביא ליתרת זכות בחשבונות הנישומים, חברי
7 הקבוצה. סעד זה של "ביטול" החיוב, אינו אלא, בעקיפין, סעד של השבה שאין לו
8 מקור בדין.
9

10 הגמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבא כוח המייצג

11 57. השיקולים הנוגעים לתשלום הגמול ושכר הטרחה נמנו, כאמור, בסעיפים 22 ו-23
12 לחוק, אליו מפנה סעיף 9(ג), והם פורשו והובהרו, בין היתר, בעניין **אבוטבול**.
13 שיקולים אלה כוללים:

14 א. "התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה", לאמור - **שיקולי**
15 **תפוקה** – בנסיבות המקרה שלפנינו, אין ספק כי בקשת האישור הביאה תועלת
16 לציבור הנישומים. בעקבות הבקשה, גילתה המשיבה את התקלה שנפלה
17 במערכות המחשב שלה, ותקלה זו תוקנה. מעתה, גם בהתקיים **הנסיבות**
18 **הייחודיות**, לא ייגבה מס ביתר. משמע כי אלמלא הוגשה הבקשה, התקלה
19 הייתה נמשכת תוך המשך הפגיעה בציבור הנישומים. לאמור משנה תוקף בשים
20 לב לדברי המשיבה לפיהם ההליך הנוכחי גרר תיקון של מערכת שע"מ כמו גם
21 ייעול בהגשת המידע לנישומים בטפסי השומה (סעיף 18 בסיכומי המשיבה).

22 אשר לכימות אותה תועלת, ואף על פי שניתנה הודעת חדילה, אשר מאיינת את
23 זכות הקבוצה לקבלת סעד של השבה, ניתן לבחון את היקף התועלת לקבוצה
24 תוך השוואה לסכום המשוער שהיה משולם אלמלא הודעת החדילה. כפי שצוין
25 לעיל, מדובר בסכום של מעל 12 מיליון ₪, שהוא ללא ספק סכום משמעותי, גם
26 אם אביא בחשבון שיש להפחית ממנו את הסכום שיש לייחס לחברות
27 ממשלתיות, כטענת המשיבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1

2 ב. "הטרחה שטרח התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה
3 הייצוגית ובניהולה" (וכן, וככל שמדובר בבא כוח המייצג - "מורכבות ההליך")
4 לאמור, שיקולי תשומה – אין אף ספק שהתובע המייצג (כמו גם בא כוחו) טרחו
5 בהכנת התובענה הייצוגית ובהגשתה תוך נטילת סיכון. עם זאת ניכר כי במקרה
6 הנדון, המורכבות, כמו גם העלויות והסיכונים שנכרכו בהכנת הבקשה לאישור
7 והגשתה, לא היו מהגבוהים, ובוודאי לא חריגים ביחס לתובענות ייצוגיות מסוג
8 זה. בסופו של יום, מדובר בתקלה נקודתית הנוגעת למערכת המחשב של
9 המשיבה, כאשר כל שנדרש המבקש להראות הוא כי חישוביו העלו שהוטל עליו
10 קנס שלא כדין וכי כתוצאה מכך הופחתה יתרת הזכות שלו. למעשה, בעיקר
11 הטרחה, באיתור וזיהוי התקלה, ותיקונה, נשאה המשיבה.

12 המבקש טען כי בקשתו הצריכה ידע ומומחיות יוצאי דופן, אשר התאפשרו
13 הודות למומחיותו בענייני מס. אכן, העובדה כי התקלה לא אותרה במשך שנים
14 רבות מלמדת כי מדובר בתקלה שאינה גלויה לעין ואיתורה דורש ידע ומומחיות,
15 אך בסופו של דבר, המבקש הגיע לכלל מסקנה לפיה יש בידו עילת תובענה
16 ייצוגית מתוך ההודעות הגלויות במערכת, כך שקשה לומר כי נדרשה מומחיות
17 מיוחדת ויוצאת דופן לצורך עצם ניהול ההליך.

18 ג. "מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית" – אך ברור הוא כי קיימת
19 חשיבות ציבורית ראשונה במעלה בהגשת תובענות ייצוגיות נגד רשות, כדוגמת
20 רשות המסים, שעה שזו גובה מנישומים כספי מסים ביתר. יש לעודד תובעים
21 פוטנציאליים לאתגר את הרשות ואת התנהלותה, קל וחומר עת מדובר
22 בהתנהלות בלתי תקינה המוליכה כדי פגיעה בקניינם של האזרחים. הדבר אף
23 מסייע להגביר את תחושת האמון הציבורי ברשות, ככל שזו אכן מודה בטעותה
24 ומתקנת את דרכיה. כך היה במקרה דנן.

25 58. השיקולים האמורים נוגעים, בעיקרון של דבר, הן לתשלום הגמול למבקש והן
26 לתשלום שכר הטרחה לבא כוח המייצג. בכל הנוגע לאחרון יש להביא בחשבון גם
27 את האופן שבו ניהל בא הכוח את ההליך, וכן את הפער בין הסעד שנתבע לבין הסעד
28 הנפסק, כאמור בסעיף 23 לחוק. יתר על כן, וכפי שנפסק בע"א 9134/05 לויט נ' קו-
29 אופ צפון, אגודה שיתופית לשירותים בע"מ (7.2.2008), אין מדובר ברשימה סגורה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

- 1 ועדיין יש לבחון שיקולים נלווים וייחודים לכל מקרה ומקרה. דומני כי במקרה דנן
2 לא ניתן להתעלם גם מהשיקול הנוגע לכך כי מדובר בתובענה ייצוגית נגד רשות
3 ציבורית.
- 4 59. בסופו של יום, איני סבור כי התועלת שהניבה הבקשה, מצדיקה לשלם למבקש ולבא
5 כוחו סכומי גמול ושכר טרחה בהיקף המבוקש על ידם. לטעמי, אין מדובר במקרה
6 ייחודי וחריג, ובכל מקרה, מלבד השיקול הנוגע לתועלת שהניבה הבקשה,
7 והחשיבות הציבורית שהייתה קיימת בה, קיימים שיקולים אחרים שיש להביאם
8 בחשבון.
- 9 60. בראש ובראשונה, וכפי שפורט בהרחבה לעיל, לא ניתן להתעלם מהעובדה כי
10 המבקש בחר לנהל הליך הוכחות מלא, חרף הודעת החדילה ועל אף שלא יכול היה
11 להציג מקרה אחד נוסף החורג מנסיבותיה הייחודיות של הודעת החדילה, ואשר
12 אינו בבחינת טעות אנוש נקודתית. בצדק טענה בעניין זה המשיבה, כי מדובר
13 בהתנהלות שהיא על פניה חסרת תום לב.
- 14 ממה נפשך: אם אמנם המבקש ובא כוחו לא עשו כל מאמץ לאתר מקרים נוספים
15 התומכים בטענתם, מדוע עמדו על ניהול ההליך חרף הודעת החדילה. אם עשו מאמץ
16 כאמור, אך למרות זאת לא עלה בידם לאתר ולו מקרה נוסף אחד המלמד על גביית
17 קנסות שלא כדין, מלבד **מקרה שומת 2008**, נשוא הודעת החדילה ו**מקרה שומת**
18 **2004**, המוסבר כטעות אנוש נקודתית, מדוע נמנעו מלגלות זאת למשיבה ולבית
19 המשפט. כך או כך, בסופו של יום נמצא, כי המבקש ובא כוחו ניהלו הליך שלא
20 לצורך, וזאת רק על סמך השערה ספקולטיבית, חסרת בסיס עובדתי, לפיה קיימים
21 מקרים נוספים בהם המשיבה גובה קנסות שלא כדין. על סמך חשדות או השערות
22 שאינן מבוססות, אף לא ברמה הנדרשת לשלב זה של ההליך, לא ניתן לנהל הליך
23 ייצוגי.
- 24 61. לכך יש להוסיף כי, ככלל, במקרים בהם ניתנה הודעת חדילה מטעם רשות ציבורית,
25 יש לנקוט גישה מתונה בפסיקת שכר טרחה וגמול. אכן, המבקש ובא כוחו הציפו
26 סוגיה בעלת חשיבות ציבורית, והביאו לכך כי המשיבה תחדל מכאן ואילך מגביית
27 קנסות שלא כדין. עם זאת, ובשל אותו אינטרס ציבורי ממש, אין מקום לפסוק גמול
28 ושכר טרחה בסכומים כפי שהוצעו על ידי המבקש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1

2 62. בת"צ (מ"ר) 19-07-55461 האחים ע. מלק נ' רשות המיסים (05.12.2020) נאמרו על

3 ידי הדברים הבאים, היפים באותה מידה, ואולי אף ביתר שאת, גם כאן (פסקה 40

4 לפסק הדין):

5 "אעיר כבר עתה כי על פי ההלכה הפסוקה, בנסיבות בהן נדחתה בקשה
6 לאישור תובענה ייצוגית כנגד רשות בעקבות חדילתה, רשאי בית
7 המשפט בשלב פסיקת הגמול ושכר הטרחה, ליישם את שיטת האחוזים
8 - על בסיס הסעד שהיה נפסק אילו נתקבלה התביעה, או על בסיס
9 תועלת עתידית משוערת, כשם שרשאי הוא לפסוק שלא על פי שיטת
10 האחוזים, הכל לפי שיקול דעתו, ובהתאם לשיקולים המנויים בסעיפים
11 22-23 לחוק, ותוך שמירה על הקופה הציבורית (ראו: ע"מ 2978/13 מי
12 הגליל - תאגיד והביוב האזורי בע"מ נ' יוסף אחמד יונס (23.7.2015).
13 בנסיבות ענייננו, לא מצאתי לפסוק גמול ושכר טרחה לפי שיטת
14 האחוזים, וזאת לאחר שקילת מכלול השיקולים הרלוונטיים, לרבות
15 נוכח היקף הסכומים, העובדה כי ההליך הסתיים בחדילה, וכן בהתחשב
16 בכך כי המדובר בכספים המשולמים מהקופה הציבורית, כפי שעוד
17 יובהר להלן".

18

19 ובהמשך נאמר (פסקה 44):

20 "כאמור, שיקול רלוונטי נוסף לעניין זה הוא צמצום הפגיעה בקופה
21 הציבורית. מדובר בשיקול משמעותי. אמת כי שיקול זה כבר קיבל ביטוי
22 בעצם ההגנה המיוחדת בה עשתה שימוש המשיבה מכוח סעיף 9(ב)
23 לחוק (ראו: עניין אבוטבול בפסקה 36); כידוע, הרציונל העומד בבסיס
24 ההגנה שהוענקה לרשות במסגרת "הסדר החדילה" הקבוע בסעיף 9,
25 נובע ממעמדה הייחודי של הרשות, בהיותה גורם החשוף לתובענות רבות
26 שעניינן השבת כספים אותם היא גובה בשגרה וכי ניהול הליך של בקשה
27 לאישור תובענה ייצוגית כרוך בהוצאות כבדות לציבור בכללותו. יחד עם
28 זאת, כאשר עסקינן בתובענה ייצוגית המוגשת נגד רשות, הגמול
29 לתובעים המייצגים ושכר טרחת באי הכוח, משולמים מכספי ציבור,
30 למעשה על חשבון נישומים שאת האינטרסים שלהם ביקשו המבקשים
31 לייצג. שיקול זה מחייב, אפוא, איזון בין השאיפה לתמרץ הגשת
32 תובענות ייצוגיות ראויות, לבין האינטרס הציבורי המצדיק הערכת
33 שיעורם הסביר של תשלומים המשולמים מקופת הציבור".

34

35

36

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 33620-10-21 קירשבלום נ' מדינת ישראל - רשות המיסים

תיק חיצוני:

1

סוף דבר

2 63. נוכח הודעת החדילה בהתייחס למקרה שומת 2008, ונוכח דחיית הבקשה לאישור
3 בהתייחס למקרה שומת 2004 ומקרים נוספים שנטענו אך לא הוכחו, גם לא במידה
4 הנדרשת לצורך שלב זה של ההליך הייצוגי, התובענה והבקשה לאשרה כייצוגית -
5 נדחות.

6 64. אשר לגמול ושכר הטרחה, סבורני כי במכלול השיקולים המנויים לעיל, כמו גם תוך
7 השוואה לסכומים שנפסקו במקרים אחרים, יש לפסוק כדלקמן:

8 **גמול למבקש המייצג בסך של 80,000 ₪ בתוספת מע"מ.**

9 **שכר טרחה לבא כוח המייצג בסך של 400,000 ₪ בתוספת מע"מ.**

10 הסכומים האמורים ישולמו בתוך 30 יום שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית
11 החל מהיום ועד למועד התשלום בפועל.

12

13

14

ניתן היום, ו' תשרי תשפ"ה, 08 אוקטובר 2024, בהעדר הצדדים.

15

שמואל בורנשטיין, שופט

16

17

